

ACTIEPLAN 2023-2025

MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD OPDRACHTGEVEN EN INKOPEN

Dit is het Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) voor de Gemeente Hellendoorn. Het MVOI-plan is ontwikkeld als reactie op de groeiende bezorgdheid over de impact van inkopen en opdrachtgeven op de samenleving en het milieu. Dit plan beschrijft hoe de gemeentelijke organisatie het inkoopproces wil inrichten als instrument om grotere maatschappelijke en duurzame doelen te halen. De komende jaren wil de Gemeente Hellendoorn zich meer gericht en op structurele basis bezig houden met MVOI. Er worden kaders, doelstellingen en specifieke acties gepresenteerd voor de periode 2023-2025, om zo bij te dragen aan de bredere duurzaamheidsopgave & duurzame transitie te versnellen.

Aanleiding

Als gemeente zijn we ons steeds meer bewust van onze verantwoordelijkheid voor de impact van onze inkoop op de samenleving en het milieu. Het inbedden van duurzaamheid in ons inkoopbeleid speelt een belangrijke rol bij het verminderen van de negatieve impact op de samenleving en het milieu. Veel van de duurzame impact die we als organisatie kunnen hebben, zit in het inkoopbeleid van spullen, diensten en werken. Hierdoor is inkoop een belangrijk instrument om bredere duurzaamheidsdoelstellingen te behalen. Met dit actieplan willen we concreet invulling geven aan onze verantwoordelijkheid en bijdragen aan belangrijke doelstellingen zoals het verminderen van de milieu-impact van onze inkoop, het stimuleren van de circulaire economie, het klimaat adaptief inrichten van de openbare ruimte en klimaatverandering tegengaan. We geloven dat MVI een belangrijk onderdeel is van een verantwoordelijke en duurzame inkoopbeleid.

Er is de afgelopen jaren al veel gedaan op het gebied van MVI. Dit plan bouwt voort op de ervaringen en lessen vanuit die eerdere trajecten. Daarnaast vormt het plan een kapstok om de komende projecten met betrekking tot MVOI aan op te hangen. Zo wordt er meer samenhang gecreëerd, in plaats van losstaande projecten.

Aanpak

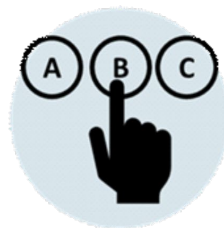
Om een organisatie-breed gedragen Actieplan op te stellen, is een Team MVOI opgericht. Met dit team is, in samenwerking met Bureau 2030, dit actieplan MVOI opgesteld. Het team MVOI bevat medewerkers van verschillende afdelingen en lagen in de organisatie.

In vier sessies is de inhoud van dit plan gezamenlijk opgesteld.

KICKOFF

Kennismaking

WORKSHOP 1

Thema's kiezen

WORKSHOP 2

Doelen stellen

WORKSHOP 3

Planning & workload

Het MVOI Team bevat collega's met de volgende functies of afdelingen:

- Programma manager Duurzaamheid
- Inkoopadviseur
- Projectleider team openbare ruimte
- Opzichter, buitendienst & materieelbeheer
- Professional openbare ruimte & water (klimaatadaptatie)
- Accountmanager vastgoed
- Communicatieadviseur duurzaamheid
- Directie

Het stappenplan

Tijdens dit traject werd antwoord gezocht op 3 vragen:

1. Waar staan we nu (op het gebied van MVI)?;
2. Waar willen we heen?;
3. Hoe komen we daar?

De antwoorden op deze vragen zullen worden behandeld in dit Actieplan MVI. Voor de structuur wordt het MVOI stappenplan gevolgd, zoals aangeboden door PIANOo; het Expertisecentrum Aanbesteden van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Stap 6 & Stap 7 uit dit stappenplan vallen voor nu buiten de scope van dit Actieplan. Gebaseerd op de gekozen MVOI Pilot projecten, wordt binnen projectgroepen een concretere planning en actielijst gemaakt voor die specifieke aanbestedingstrajecten. *Stap 7: Evalueren* zal wel worden uitgevoerd, maar aan het einde van het jaar en is daarom voor nu geen onderdeel van dit Actieplan.

Stap 1. Nulmeting

Er gebeurt al veel op het gebied van MVI in de Gemeente Hellendoorn en daar zijn we trots op! We bouwen graag voort op de inspanningen die de afgelopen jaren al zijn gedaan, om vanuit daar sterker te worden. Hieronder staan enkele doelstellingen, duurzame ontwikkelingen en projecten waar we in ons MVI beleid op voortbouwen.

Ambitie: 100% duurzaam inkopen

In de uitvoeringsnotitie inkoop is de ambitie gesteld om op termijn 100% duurzaam in te kopen.

Bokashi van snoeiafval

Het organische snoeiafval wordt in de gemeente omgezet naar Bokashi. Dit is een grondverbeteraar die weer terug komt in onze openbare perken en tuinen. Zo zetten we stappen om circulair met afval om te gaan.

Wadi's aangelegd

Om beter bestendig te zijn voor extreem weer zijn in de gemeente al een heel aantal wadi's aangelegd. We hebben inmiddels een waterborging gerealiseerd van minstens 1500 m3.

SROI wordt meegenomen

In aanbestedingstrajecten boven de €100.000,- wordt standaard een Social Return van 5% opgenomen in het bestek.

Duurzaam inkopen wagenpark

Nieuwe voertuigen in het wagenpark worden nu zo veel mogelijk elektrisch ingekocht, en wanneer dat niet mogelijk is, dan op biobrandstof. Zo verminderen we onze klimaatimpact.

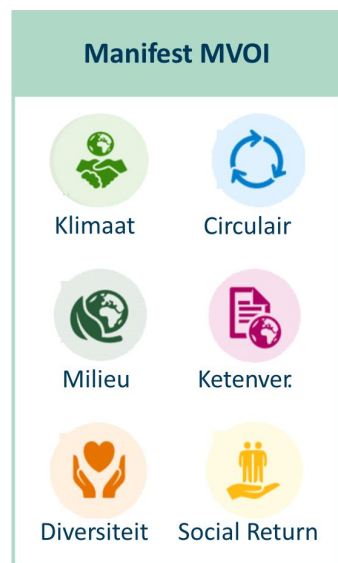
Energiereductie van 15%

In de collegeperiode 2018-2022 is een reductie van 15% van het eigen gemeentelijke (fossiel) energieverbruik behaald. Dit kwam deels door energiebesparing en lokale opwek van energie bij het gemeentelijk vastgoed.

Stap 2. MVI-thema's kiezen

Omdat duurzaamheid een containerbegrip is, zijn thema's handig om structuur in het gesprek over duurzaamheid aan te brengen. Zo is het makkelijker om te overleggen en kan gemakkelijk worden bijgehouden of alles dat van belang is, meegenomen wordt in duurzaamheidsdoelstellingen. Er is eerst een inventarisatie gemaakt van de thema's die relevant zijn voor de Gemeente Hellendoorn. Hier zijn drie documenten relevant:

- **Manifest MVOI.** Het nieuwe manifest bevat 6 thema's op het gebied van duurzaamheid waar we in dit Actieplan iets over willen zeggen.
- **Hellendoorn duurzaamheidsprogramma.** Dit programma stelt MVI niet als doel op zich, maar als middel om duurzaamheidsdoelstellingen te kunnen behalen. Het programma bevat 5 thema's voor duurzaamheid.
- **Hellendoorn Uitvoeringsnotitie Inkoop.** Deze notitie bevat een nadere toelichting van het inkoop- en aanbestedingsbeleid van de gemeente. Dit beleid is gezamenlijk opgesteld met alle Twentse gemeenten (met uitzondering van gemeenten Almelo en Hengelo), de Veiligheidsregio Twente en de Regio Twente. Het bevat 4 thema's op het gebied van duurzaamheid.

De thema's uit deze verschillende documenten hebben overlap. In het hiernaast-staande overzicht zijn de lichte thema's vanuit de Gemeente Hellendoorn al goed vertegenwoordigd in de Manifest thema's, de dikgedrukte thema's zijn in mindere mate of niet vertegenwoordigd. Dit vormde het startpunt voor de eerste Team MVI workshop.

Om de komende jaren structuur te creëren in het duurzame inkoopbeleid, is er besloten om vier focus thema's te kiezen. De prioritering van de thema's is gemaakt in overleg met het Team MVI en deze keuze is geborgd in verschillende afdelingen binnen de gemeentelijke organisatie. **De volgende focus thema's zijn gekozen: Circulair, Milieubewust, Klimaatbewust en Klimaat adaptief.** Het kiezen van deze focus thema's sluit niet uit dat er in aanbestedingen geen koppeling zal worden gemaakt met andere thema's zoals ketenverantwoordelijkheid of social return, als hier de mogelijkheid voor is. Het betekent alleen dat er voor de komende jaren in ieder geval doelen worden gesteld voor deze thema's voor het inkoopbeleid van de gemeentelijke organisatie.

Circulair inkopen incl. biobased

Inzetten op **levensduurverlenging** en zorgen dat producten na hun gebruik opnieuw worden ingezet.

Relevante productgroepen:

- Bedrijfs kleding
- Meubilair
- ICT
- Gebouwde omgeving

Milieubewust inkopen

Voorkomen of minimaliseren van een **negatieve impact op het milieu**, en het beschermen van de leefomgeving en biodiversiteit.

Relevante productgroepen:

- Bedrijfs kleding
- Catering
- ICT
- GWW
- Vervoer

Klimaatbewust inkopen

Voorkomen of minimaliseren van de uitstoot van **CO₂ of andere broeikasgassen** om klimaatverandering tegen te gaan.

Relevante productgroepen:

- Energie
- Vervoer
- ICT
- GWW
- Klimaatinstallaties

Klimaatadaptief inkopen

De gemeente streeft naar een **klimaat robuuste inrichting van de openbare (en niet openbare) ruimte in 2050.**
extreme neerslag, hitte en droogte.

Relevante thema's:

- Gebouwde omgeving
- GWW
- Openbare ruimte

Stap 3. MVI Doelen stellen

Deze gekozen focus thema's geven richting aan het duurzaam inkoopbeleid voor de komende drie jaar. Om te concretiseren wat we als gemeente precies willen doen, hebben we doelen gekoppeld aan deze focus thema's. Deze doelen helpen bij het inzichtelijk maken van de vooruitgang op MVI. **Vanuit de Uitvoeringsnotitie Inkoop is het hoofddoel gesteld om 100% duurzaam in te kopen.** Maar dit zal niet in een keer gaan. Daarom hebben wij stapsgewijs doelen gesteld richting 2025. In 2025 zullen we nieuwe doelstellingen formuleren voor de jaren daarna. De MVI doelen zijn als volgt:

Er is gekozen om te starten met acht MVOI pilot projecten van enige omvang of impact in 2023. In 2024 en 2025 zal dit aantal verdubbelen en opwerken naar een totaal van 32 projecten van enige omvang of impact in 2025. Hierbij zijn er evenveel projecten gekoppeld aan ieder thema.

Stap 4. Aanbestedingskalender

Voor 2023 is het jaardoel om in totaal te starten met acht MVI pilot projecten. Aan het begin van het kalenderjaar is samen met de inkoopafdeling een inventarisatie gemaakt van de aanbestedingstrajecten die dit jaar op de planning staan. Van deze lijst waren 24 trajecten gekozen die mogelijk geschikt waren voor een MVI pilot project (zie onderstaand overzicht). Het team MVI is gezamenlijk door deze lijst heen gegaan en heeft vijf MVI pilot projecten gekozen. Deze definitieve invulling van de duurzaamheidsaspecten wordt nog nader bepaald in de specifieke projectgroepen.

Apparaten & vervoer

nr	Titel aanbestedingstraject	Soort	MVI thema
1	Mobiele hogedrukreiniger Rior	Levering	m,k,c
2	Onderhoudsbus monteurs/storingsdienst	Levering	m,k,c
3	Onderhoudsbus reiniging	Levering	m,k,c
4	Onderhoudsbus riolering	Levering	m,k,c
5	Rioned Aquajet	Levering	m,k,c
6	Shovel begraafplaats	Levering	m,k,c
7	Vervanging maaiunit Ransomes buitensport	Levering	m,k
8	Vervanging Vrachtauto met autolaadkraan en kipper	Levering	m,k,c
9	Doelgroepenvervoer regionaal	Dienst	m,k,c

Riolering

10	Rioolrenovatie 2022-2025	Werk	ka, c, m,k
----	--------------------------	------	------------

Gebouwen & installaties

11	Verduurzaming installaties Ravijn	Levering / dienst	k
12	Zonnecarport Ravijn	Levering	k,m
13	Herinrichting Huis van Cultuur & Bestuur	Levering / werk?	K, c
14	Vervanging Sportveld verlichting voor LED armaturen bij 2 velden	Levering	k

Vergroenen & herinrichting

15	Afkoppelen parkeerterrein Hema	?	ka
16	Gras en onderhoud verharding 2023 (v.a. 01-03-2023)	Dienst	ka
17	Herinrichting Kuperserf verwacht 2024 (landschapsarchitect)	Dienst	ka
18	Renovatie natuurgasveld	Levering / werk	ka
	Willem Alexander straat		ka

Infrastructuur

19	Noord-Zuidverbinding Hellendoorn-Zuid en Hulslen	Werk	m,c, ka,k
20	Vervanging brug Kerstraat (incl. rioolgemaal)	Werk	m,c, ka,k

Afval

21	Europese aanbesteding transport van afval	?	c,m,k
22	Laden, transporteren en verwerken van groenafval EU aanbesteding groenafval.	Dienst	c,m,k
23	Project Diftar (ondergrondse containers en mogelijk vrachtwagen)	?	c,m,k
24	Europese aanbesteding verpakkingsglas	Dienst	c

Doel 2023:

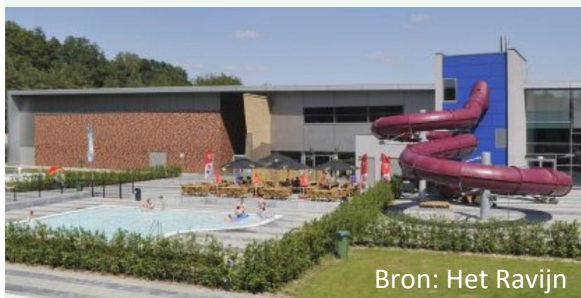
8 MVOI projecten

(circular, milieu, klimaat & klimaat adaptief)

1. Verduurzamen van Het Ravijn

Het zwembad aan de Piet Heinweg zal komend jaar worden verduurzaamd. De eerste verduurzamingsmaatregel is het verbeteren van de installaties. Dit houdt in dat verouderde en inefficiënte systemen zullen worden vervangen door moderne, energiezuinige alternatieven. Zo wordt het energieverbruik van het pand verminderd. De tweede maatregel is het bouwen van een zonne-cardepot. Zo kan energie lokaal worden opgewekt en ingezet voor het energiegebruik van het pand.

Klimaat

Bron: Het Ravijn

2. Herinrichting Huis voor Cultuur & Bestuur

Tijdens de geplande herinrichting zullen, waar mogelijk, ook verduurzamingsmaatregelen worden genomen. De maatregelen zullen bijdragen aan het energiezuiger maken van het pand en zo de klimaat impact te verminderen. Denk hierbij aan het vervangen van de verlichting, verbeteren van de isolatie en de opwek van hernieuwbare energie. Welke maatregelen precies worden genomen voor de verduurzaming, zal de komende periode besloten worden.

Klimaat

Bron: Architectuur.org

3. Herinrichting Kuperserf

We streven ernaar om het versteende centrum van Nijverdal te vergroenen en zo een beter woonklimaat te creëren. Hierbij speelt klimaatadaptatie een belangrijke rol. In het plan voor de herinrichting van Kuperserf wordt rekening gehouden met klimaatadaptatie, door bijvoorbeeld de aanleg van groene daken, verhoging van de weerbestendigheid en de inrichting van groene ruimtes.

Klimaat adaptatie

Bron: Tubantia

4. Herinrichting van de Willem Alexanderstraat

Binnen het streven om Nijverdal te vergroenen en de openbare ruimte meer bestendig te maken tegen zware regenval en hevigere droogte, wordt ook de Willem Alexanderstraat klimaat adaptief ingericht. Het vasthouden van water staat hier centraal.

Klimaat adaptatie

Bron: Gemeente Hellendoorn

5. Circulair viaduct van Haarle

Tijdens de wegwerkzaamheden bij de kruising Stationsweg-N35 is het circulaire viaduct van Haarle een innovatieve en duurzame oplossing voor de verkeersproblemen. Het viaduct zal de komende 15-20 jaar worden ingezet om het verkeer om te leiden. Het viaduct zal worden ontworpen om aan het einde van zijn levensduur te kunnen worden gedemonteerd en elders worden hergebruikt.

Circulair

Bron: Tubantia

Andere projecten

Om de doelstelling van acht MVI pilot projecten in 2023 te halen, zullen er aanvullend nog drie projecten worden uitgekozen, specifiek voor het thema Milieubewust & Circulair Inkopen. Deze projecten zullen vallen in de categorie apparaten en vervoer. Er lopen in 2023 in ieder geval negen aanbestedingstrajecten waarin een voertuig (denk aan onderhoudsbussen, shovels, maaiunits) zal worden aanbesteed. Binnen het team openbare ruimte & wagenpark zal worden besloten welke drie aanbestedingstrajecten nog een uitgesproken duurzaamheidscomponent zullen krijgen in 2023.

Stap 5. Borging van MVI

Borging van MVI in de organisatie betekent dat de inspanningen en initiatieven op een systematische en permanente manier in de bedrijfsvoering zijn verankerd. Dit betekent dat er concrete stappen worden ondernomen om ervoor te zorgen dat MVI niet alleen een tijdelijk project is, maar onderdeel wordt van de manier waarop we als organisatie inkopen. Het goed borgen van MVI is een uitdaging. Tijdens de verschillende sessies met team MVI is besproken hoe de borging kan worden ingericht.

MVI Pilot projecten

(paradepaardjes van duurzame aanbestedingen)

Als organisatie willen we graag aan de slag met MVI. De pilot projecten, die in het vorige hoofdstuk zijn gekozen, zullen de projecten zijn waar MVI hoogwaardig zal worden behandeld. Het doel van deze pilot project is om:

- Meer ervaring op te doen met MVI;
- Methoden en processen voor MVI testen en verfijnen, waardoor deze beter kunnen worden toegepast in de toekomst;
- Het verkrijgen van feedback van betrokken stakeholders, waaronder collega's, zodat MVI goed grootschalig kan worden ingericht;
- Het opbouwen van een netwerk van leveranciers met ervaring in MVI, zodat dit in de toekomst grootschaliger kan worden toegepast;
- Het creëren van bewustzijn bij medewerkers en inwoners over het belang van MVI en hoe de gemeentelijke organisatie MVI toepast.

'Standaard' borging

(aanbestedingscriteria)

De pilot projecten zorgen voor meer ervaring, directe actie en zichtbaarheid van MVI richting medewerkers en inwoners. Maar dit zijn voor nu nog steeds losstaande projecten. Naast deze projecten zullen er ook stappen worden gezet in het inkoopbeleid zodat duurzaamheid de standaard wordt. Er worden nu al vaak duurzaamheidscriteria meegenomen tijdens de gunning. Maar dit is nog niet de standaard. Vaak wordt toch nog op de laagste prijs gegund en niet gekeken naar levensduurkosten. Hier willen we de komende jaren verandering in brengen.

Vervolgstappen

Hieronder staan de belangrijkste volgende stappen die genomen zullen worden om de doelstellingen die gepresenteerd zijn in dit plan te realiseren.

Pilot projecten

Om de pilot projecten uit te voeren zal een duidelijke jaarplanning worden gemaakt in de verschillende projectteams, waarin de verantwoordelijkheden, rol en taakverdeling duidelijk zijn.

Daarnaast wordt er een communicatie strategie worden opgesteld om intern deze pilot projecten te communiceren met collega's.

Tussen en na afloop van de aanbestedingstrajecten komen evaluatiemomenten om geleerde lessen te bespreken.

Eindejaarsevaluatie

Aan het einde van het jaar komt een evaluatiemoment over het gehele MVI traject. Hierin wordt besproken of de gestelde jaardoelen zijn gehaald, geëvalueerd op hoe het algemene proces is verlopen, borging van MVI in de organisatie en wordt vooruit gekeken op het jaar 2024 en de jaardoelen die voor dat jaar zijn gesteld. Deze doelen kunnen worden aangescherpt, gebaseerd op de ervaringen in 2023.

'Standaard' borging

Om MVI goed te kunnen standaardiseren in het inkoopproces zal een inventarisatie worden gemaakt van wat er precies al gebeurt voor MVI bij het standaard inkoopproces.

Met het team MVI wordt in de eindejaarsevaluatie aandacht gegeven aan hoe de lessen vanuit de pilot projecten kunnen bijdragen aan het implementeren van standaard borging in alle aanbestedingstrajecten.

Communicatie

Om collega's te informeren, betrekken en enthousiasmeren over MVI wordt een communicatieplan opgesteld voor het delen van informatie over MVI. Dit gaat over het Actieplan MVI, Pilot projecten en standaard borging. Het doel is om MVI te laten leven in de organisatie.

Extern willen we ook graag onze pilot projecten delen met inwoners en andere gemeentelijke organisaties. Ook hier zal een communicatie aanpak voor worden opgesteld.